

NOVI ČAS

„Novi čas“

List stare

izhaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 .
v Nemčijo . . . . 5 .
posamezne številke 8 v
Oglati po dogovoru.

Štev. 30.

V Gorici, 26. julija 1912.

Leto III

Katoličani skoz in skoz!

To je klic, ki ga sedanj sv. Oče razglašja v svet, odkar je izdal svoje znano geslo: Vse prenoviti v Kristusu. Vsa naša dejanja naj imajo na sebi znak naše katoliške vere; vsa morajo iz nje izhajati in njej odgovarjati, vsako naše dejanje naj bo tako, da se lahko izpriča kot posledica prav iste katoliške vere. Mi svojega življenja ne moremo razdeliti v dve polovici, od katerih naj bi ena služila Bogu, druga pa samo svetnim zadevam. **Kdor to poskuša, ta ni in ni dosleden katoličan.**

Če si n. pr. član katerekoli katoliške organizacije in se dajaš s tem na zunaj izpoznavati kot katoliškega moža, na drugi strani pa ti je izvrševanje nedeljske dolžnosti, pogosto prejemanje sv. zakramentov, odločno in dosledno zastopanje naukov katoliške cerkve postranska stvar ali celó deveta briga, tedaj je Tvoje življenje polovičarsko in Ti nisi dosleden katoličan. In prav tako nisi dosleden katoličan, magari če hodiš vsak dan v cerkev k sv. maši in vsak dan v družini moliš zjutraj in zvečer, pa si hkrati na drugi strani član liberalnih organizacij in se v javnosti vedeš, kakor si se tega naučil iz liberalnih listov. **Kdor hoče biti dosleden katoličan, mora delati katoliško, to je, mora delati za Cerkev, za čast Božjo, po navodilih papeža in škofov povsod!**

To velja seveda tudi za javno delovanje. Katoličani in sicer le katoličani skudaj! To je želja papeževa in ž njim sv. Cerkve. Pij X. seka kar z mečem v krščanski svet in loči katoličane, ki se hočejo njemu pokoriti in biti torej združeni s cerkvijo, od onih napolkatoličanov, ki hočejo biti kolikor možno neodvisni od papeža in cerkve in se radi tega družijo z vsemi: protestanti, liberalci, socialisti, modernisti i. t. d. Stremljenje po taki neodvisnosti je žal v sedanjih časih kar na dnevnem redu posebno med katoličani na Nemškem, potem na Francoskem in v Italiji. **Neodvisnost od papeža in cerkve je nezdružljiva z življenjem odločnega, doslednega katoličana, kajti kdor hoče biti neodvisen od papeža in cerkve hoče biti tudi hoté ali nehoté neodvisen od Boga.** To pa je nemogoče. Zato pa pomenja

stremljenje po taki neodvisnosti silno veliko nevarnost za versko življenje in za vero sploh. Zato pa tudi sedanj sv. Oče tako odločno nastopa proti vsem, bodisi posameznim osebam bodisi še tako velikim organizacijam, ki hočejo biti neodvisne od papeža in Cerkve. V tem smislu je nastopil v Italiji in na Francoskem in ločil katoličane in napol katoličane. V tem smislu bode tudi v Nemčiji posegel vmes.

Kaj pomeni to za nas? To nas uči, da mora biti javno delovanje vseh katoličanov in katoliških organizacij sploh v soglasju s katoliškim verskim prepričanjem. Zatorej n. pr. proč z vsemi poskusi za skupno delovanje z liberalci. Le katoličani skupaj! Takozvani kompromisi, ki spravljajo v skupne stranke in iste v organizacije liberalce, katoliške može, socialiste i. t. d. katoliškemu življenju in delu neizmerno škodujejo. **Oni niso nikdar po namerah sv. Očeta,** ki breobzirno loči katoličane celo od napolkatoličanov šele od liberalcev ali socialstov.

Sv. Oče hoče imeti v strankah le katoličane. Nič ne dé, če je začetkoma le malo njih število. Toliko večja je njih edinstvo in notranja sila. Katoliška vera vsposablja take enotne stranke za vsako delo, ki služi blagru ljudstva. Vidimo to v Belgiji; vidimo sedaj na Kranjskem, kjer stoji celo katoliški duhovnik na čelu tistega velikanskega dela, ki hoče vse vodne sile na Kranjskem spraviti v službo kmeta. To treba imeti tudi pri nas pred očmi, kjer v deželi ni še enotne katoliške stranke. Tudi tu torej katoličani skoz in skoz!

Vojna med Italijo in Turčijo.

V noči med 18. in 19. julijem je 5 laških torpedovk vdrlo v Dardanele. Turki so jih pa takoj zapazili in osvetlili so jih z metalci svetlobe. Nato so jih začeli obstreljevati od obeh strani — evropske in turške. Kljub temu je pa laško brodovje nadaljevalo vožnjo z brzino 21 vozlov in sicer blizu evropskega obrežja. Ko je prijadralo brodovje do Kilid Bara, je sovražnik vedno bolj živahno streljal. Torpedovka »Spica«, ki je jadrjala prva, je zadela na železno veri-

go, skrito pod površjem vode. Tako je laško brodovje dognalo, da so turške bojne ladije dobro zavarovane s železnimi verigami in da bo težko priti do živega. Zato so se italijanske torpedovke umaknile iz Dardanel na široko morje. Lahki taje, da bi bila katera njihovih ladij pri tem pohodu poškodovana, Turki pa trdijo, da so njih kroglje dve sovražni ladiji potopile, dvema pa da so uničile jambor in dimnike. Najnovejše vesti potrjujejo, da imajo prav turška poročila in da so bile laške torpedovke če že ne potopljene, pa vsaj poškodovane. Na obrežju so našli namreč vijak jedne torpedovke in en rešilni pas. Nekateri poročevalci hočejo celo vedeti, da ni le 5 ital. torpedovk vdrlo v Dardanele, kakor trdijo laška poročila, ampak, da je tistih 5 torpedovk le preostanek od onih ladij, ki so jih Turki potopili s svojim streljanjem.

Ta napad na Dardanele je vendar napravil velik vtis na turško vlado. Sovražnik je pred glavnim mestom, pred prestolico sultana! To je zdramilo celo naslednika Mohamedovega, da je izdal 19. julija manifest na armado, v katerem zahteva strogo disciplino in neomejeno pokorščino, da bi zopet upostavil red med vojaštvom, ki se na vseh krajih punta. Ta nered, pravi sultan, je opogumil sovražnika, da se je sinoči drznil prodreti notri do vrat glavnega mesta. Zato je vsak, kdor se ne pokori vojaškim predstojnikom izdajalec ljudstva in domovine.

Ta sultanov oklic bo rodil kot se kaže dobre sadove. Ravno te dni se je sestavilo v Carigradu novo ministerstvo, ki sestoji iz izkušanih mož, ki bi znali biti v stanu rešiti Turčijo notranjih zmed. Za velikega vezirja je imenovan Ahmed Muktar paša, vojni minister je pa postal Nazim-paša. Ta dva moža sta pa huda sovražnika Italije in zato se je upanje na skorajšni mir zopet oddalilo.

Po svetu.

Češko - nemška sprava, ki v Avstriji že toliko časa ovira vse parlamentarno življenje, se bliža vendar enkrat svojemu koncu. Upanje je, da se bodo Čehi in Nemci zjediniili mirnim potom, če se pa to ne zgodi, bo vlada sama uredila razmerje med

obema narodoma. Druga za nas Jugoslovane bolj pereča zadeva je vprašanje italijanskega vseučilišča. Kakor znano, se Italijani bojujejo že dlje časa za svojo visoko šolo, ker pa tega niso mogli doseči potom parlamenta, hoče vlada tudi to vprašanje rešiti naredbenim potom, t. j. brez parlamenta. Zaenkrat hoče vlada dati Lahom univerzo v tej obliki, da se bodo na trgovski akademiji v Trstu vršila tudi juridična predavanja. Če se pa to res zgodi, je vprašanje, ker so potem naši poslanci primorani nastopiti proti vladi v najhujšo opozicijo. Ker so sedaj državnozbornske počitnice, imajo deželni zbori čas za svoja zasedanja, tako se vrši sedaj kratko zasedanje **kranjskega deželnega zbora**; v tem zasedanju so kranjski poslanci S. L. S. sprejeli še več predlogov, ki imajo namen povzdigniti kranjsko deželno gospodarsko stanje in pa združništvo. **Na Hrvaškem** se sedaj bliža žalostni konec onega atentata na bana Čuvaja, ki ga je zagrešil znani visokošolec Jukić. Kraljevi komisar Čuvaj hoče sklepati iz tega atentata na zaroto, ki naj bi bila razširjena po celi Hrvaški in ki bi imela namen, dvigniti v deželi ljudstvo proti kraljevemu komisariju Čuvaju. Zato je moral vsak, ki se je le nekoliko dvomljivo izjavil proti sedanjemu ko-

misariju, v zapor. Tako sedi sedaj na Hrvaškem veliko mladih ljudi po zaporih in čakajo na svojo nezasluzeno kazen. Atentator Jukić je tudi postavljen pred zaroto in državno pravdnitvo zahteva zanj smrt na vešalah! Za druge obdolžence, ki so se morda le tu pa tam razburljivo izrazili proti Čuvaju pa zahteva pravdnitvo kazni 1—2 let in še več! Taka je svoboda na Hrvaškem! Ponovno se sedaj slišijo glasovi, da bo kraljevi komisar Čuvaj moral zapustiti banski prestol. Da bi to bilo enkrat res! Kake velike važnosti je za nas sredozemsko morje, nam kaže govor mornariškega ministra **na Angleškem** kakor znano hočejo imeti Angleži prvenstvo po vseh vodah tako tudi v vodah ki mejijo proti Nemški in v Sredozemskem morju. Posebno s strahom opazujejo Angleži razvoj naše mornarice, ker se bojijo da bi znala enkrat kljubovati z Italijanom in morda tudi njim samim. Zato so Angleži sklenili, da pomnože svoje brodovje v severnih vodah proti Nemčiji in proti nam Avstrijcem v Sredozemskem morju. Tako vidimo, da nas skušajo druge vevlasti, to so Angleži, Lahi in Francozi odrezati od svetovnega prometa po morju. V ogib temu, je le v interesu Avstrije, če ta polagoma pomnožuje svoje brodovje. — **Na Francoskem** se

vrši čuden prevrat: Francozi so bili nekdanj v svobodomiselnem boju proti katoliški cerkvi prvi, sedaj pa to svobodomiselnost navdušenje polagoma pojema, posebno od kar stoji na čelu vladi ministrski predsedih Voincarè, ki je bolj zmeren. Dokaz za to je tudi dejstvo, da bo sedaj na Francoskem najbrže upeljan proporcni volilni sistem, t. j. tak način volitev, da pri volitvah ne odločuje nadpolovična večina glasov, temveč vsaka stranka vdobi v sorazmerju oddanih glasov enega ali več poslancev. S tem je omogočeno, da so zastopane v parlamentu tudi manjšinske stranke. Na podlagi tega volilnega sistema bodo na Francoskem prišli z zbornico tudi katoličani v večjem številu kot dosedaj. — **Na Turškem** gre pa vedno na slabše. Ustaja v Albaniji začena postati za sedanjo turško vlado usodepolna. Vstaši imajo na razpolago veliko privržencev in vojnih sredstev, tako da so še v več bitkah porinili turške vladne čete nazaj; sedaj so izdali vstaši oklic, v katerem napovedujejo, da bodo začeli marširati proti Carigradu, če se jim ne ugrade vse zahteve. Vsled teh skrajno slabih razmer je še hotel, kakor se govori, sultan odstopiti in prepustiti prestol svojemu nasledniku.

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Tam smo našli vso kraljevo rodbino razun obeh otrok, ki so ju bili spravili počivat. Kralj in kraljica sta bila čudovito zbrana in sta izkušala tolažiti druge dvorjanke.

Manda in Röderer sta stopila kmizi in sta poročala o položaju. Oba sta se pritoževala nad Petionom, pariškim mërom, da je premalo poskrbel za varnost gradu. Vendar, je mislil Manda, bo tudi tako opravil s predmetno druhaljo. Kralj je ponovil svojo željo, da naj se kolikor mogoče ognemo prelivanju krvi. Mandá pa je rekel po pravici, da bi se Santer in drugi kolovodje varovali prelivanja krvi, če bi bil grad zavarovan z močno posadko; tako pa postajajo predrzni, ker vedo, da smo šibki.

Konečno je prišel Petion, kateremu je Mandá že ponovno poročal, da ga je treba v Tilerijah. Srečal ni prijaznih pogledov, kakor si je lahko misliti, in v zadregi ni vedel, kako bi se obračal.

„Zdi se, da je v mestu veliko razburjenje“, ga je nagovoril kralj ne prav prijazno.

„Da, gospod, veliko“, je rekel Petion in hinavsko pristavil, da je čutil radi tega za svojo dolžnost priti osebno v kraljevo bližino, da poskrbi za njegovo varnost.

Mandá je pripomnil, da bi bil to bolje storil, če bi mu pripravil zahtevanih 10.800 mož meščanske brambe; komaj petina teh je prišla in še tem manjka streliva. „Kako je to“, se je zadržal na mëra, „dasi niso dobili ljudje več kot štiri, pet nabojev, nekateri celo nobenega, medtem ko so marsejcem razdelili streliva v izobilju?“

Petion si je obrisal pot s čela. To je morala biti kaka pomota, je jecljal. Potem je dejal, da je v dvorani „zelo soparno“, in je prošil za dovoljenje, da se sme odstraniti. Pričakoval sem, da bo kralj tega moža, ki je tako strahopetno cincal zdaj k revolucionarjem zdaj h kralju, dal takoj prijeti. A pustil ga je, da je odšel. Petion je pa čakal na vrtni terasi, da bi ga poklicali v postavodajalno skupščino, kakor je bilo dogovorjeno, da bi ga po revolucionarnem sklepu na videz odstavili od županstva. Tako je bil „krepostni“ Petion varen, naj bi se naskok na Tilerije posrečil ali ne.

Sicer pa je bilo tudi drugim „junakom“ revolucije to noč „soparno“. Barbaro je imel strup pri sebi; Robspier se je skrtil; Mará je tičal v neki kleti pri Dantonu. Vse se je balo peščice Švicarjev!

XXXIX.

Boj za odločitev,

Malo pred polnočjo, ko se je kraljeva rodbina že odpravila k počitku, mi je Bachmann zapovedal pregledati straže na vrtni strani. Storil sem to z Gibelinom in nekaj drugimi našimi grenadirji. Vse je bilo v redu. Neki častnik iz bataljona sv. Tomaža mi je še rekel: „Ne upajo si priti!“ Tedaj je bilo dvanajst, ko smo ravno stopali po stopnicah v srčidišču poslopja. Škripajoč zvon se je oglasil skozi noč.

„To je plat zvona pri sv. Roku!“ je rekel Gibelin. In takoj so se pridružili zvonovi mnogih, mnogih cerkva in so začeli klicati mesti k spravi daritvi, h krvavemu uporu.

„Sedaj zvone nagrobnico več kot enemu izmed nas,“ je rekel Reding, ki je stražil na stopnišču.

„Vedno gledaš samo črno!“ sem mu odgovoril.

Zdaj so tudi naši bobnarji udarili generalno koračnico. Brata Jost sta bobnala tako krepko in živo poleg starejših tovarišev, kakor da bi šli k slavnostni paradi. Ko sem šel mimo Jožka k velikim vratom, me je ta drzno pogledal z zvitim nasmehom, kakor bi hotel reči: „Kaj ne, jaz se bojim ravno tako malo ko drugi!“ Vse je bilo v orožju. Stražo pri kraljevskih vratih smo ojačili. Ropotanje bobnov, rezgetanje kônj, zamolklo drčanje topov, vpitje neštevilne množice in nad vsem tem brneče zvonjenje s skoro vseh mestnih zvonikov je donelo v noč. Bilo je grozno in ob enem lepo. Z neba pa je tisoč in tisoč zvezd v mili krasoti, kakor da bi bila na zemlji le mir in edinst. gledalo na tisoče in tisoče, ki so se pripravljali na krvav boj. —

Toda ure so še prešle, predno je boj začel. Bilo je to le znamenje za sovražnikovo zbiranje. V mirnem pričakovanju so stali naši možje v bojnem redu. V gradu je skoro vse bedelo.

Plemenitniki so se uvrstili v dve stotnji. Zdaj pa zdaj sem šel pogledat k staremu Valdulerju. Sedel je še vedno na svojem mestu. Mandá in njegovi častniki niso radi videli prostovoljcev in bi jih bili radi spravili iz gradu; bali so se namreč, da bi slabo oboroženi gospodje napravili več zmešnjave kakor pa pomagali. Toda kraljica je branila te stare, zveste služabnike prestola rekoč: „Bojevali se bodo pred vašimi vrstami, v sredini, ali pa za vami, kakor boste ukazali.“

Slednjič je napočil dan s krvavo-rdečo zarjo. Sel za slom je prišel klicat Mandá-a, naj gre brzo v mestno hišo. Konečno se je vendar pustil pregovoriti, ker je upal, da bo lahko „komuno,“ ki je kakor revolucijska oblast nadomestila magistrat, pripravil do miru. Istočasno smo v naši stražnici podpisali poziv na postavodajalno skupščino, da naj posreduje. Vedno bolj se je videlo, kako nezanesljiva je narodna bramba, posebno pa topničarji, ki so v zadnji uri prinesli šest topov; sneti so stali v Kraljevem dvoru z žreli proti Karusejskemu trgu. Toda moštvo pri njih se je pokazalo kralju tako sovražno, da je Bachmann ukazal, postaviti pred nje številne straže, ki so imele nalogo zabraniti, da bi topničarji topove ne prepustili sovražniku.

Da bi navdal narodno brambo z boljšim duhom, je sklenil kralj, da sam pregleda čete. Najprej se je pokazal nad balkonom nad velikimi vrati proti Karusejskemu trgu. Glasen „živio“ ga je pozdravil. S tem opogumljen je stopil doli na dvor. Hodniki, po katerih je šel s svojim spremstvom, so odmevali od klica: „Živio kralj!“ Veliko spremstvo se mu je pridružilo. Toda že v stopnišču so ga sprejeli topničarji s temnimi pogledi in molče. Pogumno pa je ukazal spremstvu, naj ostane zadaj, ker je hotel, da so okoli njega samo častniki narodne brambe. Tako je stopil med vrste narodne brambe, ki je izpočetka navdušeno pozdravljala kralja. Kraljica, nadvojvodinja Elizabeta in druge dvorjanke, ki so v strahu zrle z oken za kraljem, so bile zelo oveseljene radi pozdrava prvega bataljona in so dobile malo upanja. Toda kmalu se je obrnilo na slabše. Čim dalje je nadaljeval kralj svoj ogled, tem pogosteje je bil sprejet s kljubovalnim klicem: „Živio narod!“ In zdaj so ga pozdravile ravno došle ojačevalne čete grozeče, vihteč sablje in puške: „Živio Petion! Dol s kraljem! Živio narod! Živeli jakobinci!“

Mirno, kakor je bil navajen, obrnil se je kralj k našim četam, ki so ga sprejele v strogem pozoru. Potem se je napotil proti vrtni strani, odkoder smo kmalu začuli podobne klice in celo grožnje njegovemu življenju. Vseeno je kralj prekoračil s hladnim pogumom vrste bataljona iz predmestja Sen-Marsó, ki mu je tako grozil. Druhal pa, ki je skozi odprta vrata postavodajalne skupščine vedno bolj silila na vrt, ga je prisilila, da je končal svoj ogled. Slabe volje in žalosten se je vrnil Ludovik XVI. v grad. Duha narodne brambe ni mogel premeniti; spoznal je le še jasneje, da se na večino narodne brambe ne more zanesti.

Tedaj je prišla iz mestne hiše novica, da so zavratno ustrelili nadpoveljnika Mandá-a, po nakani Dantonovi. „Komuna“ je Mandá-a kot „sovražnika ljudstva“ odstavila in uklenila; potem so ga na stopnicah umorili poleg njegovega sinčka in truplo vrgli v Seno. Revolucijska oblast je tedaj izročila nadpoveljstvo narodne brambe Santerju.

S tem je izginil zadnji dvom, da se napad ne izvrši. Prejšnja mestna svetnika Lerú in Borí, ki sta bila v Tilerijah, sta posameznim oddelkom prečitala bojno postavo in sta sporočila Mandá-ovemu namestniku povelje z orožjem zavrniti ljudsko množico, ki bi napadla grad.

Tedaj se je prvokrat izrekla misel, naj se kraljeva rodbina umakne iz boja v postavodajalno skupščino. Zdi se mi, da jo je predlagal mestni svetovalec Lerú. Po moji misli, je mož nameraval dobro; toda ni bil vojak. Bachmann je rekel prav: „Kralj je izgubljen, če se uda.“ Po malem obotavljanju se je kralj res odločil za to, ker ga je spet navdajala misel, da tako lahko prepreči prelivanje krvi in bolj gotovo reši življenje žene in otrok. (Dalje pride.)

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Kat. slov. izob. društvo v Vel. Dolu vabi na dan našega shoda vse prijatelje in somišljenike v svojo sredo, kjer jim ponudi mnogo poštene zabave. Na vspeh so tri šaloigre, tamburanje, petje in srečolov. Posebno mladina nam dobrodošla, da uvidi, kako se tudi brez plesa da pošteno zabavati.

Naša mladina.

Podružnica Slov. dij. zveze za Primorje v Gorici naznanja, da se namenjeni sestanek goriškega kat. narodnega dijaštva ne bo vršil dne 30. in 31. julija, temveč neposredno dne 17. in 18. avgusta z naslednjim vspehom: Dne 17. avgusta popoldne občni zbor Slov. dij. zveze. Dne 18. avgusta zjutraj skupna sv. maša. Po sv. maši sestanek goriških abiturijentov. Popoldne ob 4 in pol predstava igre »Naša kri«. Zvečer ob 1/2 9 komerz.

Opozarjamo vse tovariše, da se te prireditve gotovo udeležite.

Za odbor:

stud. theol. Butkovič, cand. iur. J. Godnič,
t. č. tajnik. t. č. predsednik.

Seja »Podzveze Orlov za Primorsko« se vrši v nedeljo dne 28. jul. v S. K. S. Z. ob 10. uri dop. Dnevni red: 1. poročilo izvršenih sklepov. 2. Podzvezin nastop. 3. Slučajnosti. Na polnoštevilno svidenje! — Nazdar!

Brisko okrožje Orlov je razposlalo vsem odsekom v Brdih in še nekaterim drugim okrožnicam glede prireditve na Dobrovem dne 11. avg. Bratski odseki naj se po tej navdušujoči okrožnici pripravljajo

čim bolj za javen nastop, da pokažejo disciplino in čilo mladeniško moč!

Zahvala. Kronberški telovadni odsek Orel se tem potom srčno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da se je naša slavnost tako lepo izvršila: zlasti se zahvaljujemo bratom telovadcem iz Črnič, Batuj, Šempasa, Oseka, Gorice, Mirna in Št. Ferjana. Zahvaljujemo se bratskima odsekoma v Solkanu in v Rihemberku za posojeno telovadno orodje. Nadalje izrekamo srčno zahvalo goriškim trgovcem za krasne darove za srečolov. Zahvala tiče tudi vrlim prodajalkam srečk, ki so veliko pripomogle, da je bil tudi gmotni vspeh nepričakovano dober, tako, da smo poravnali vse stroške in še nam je preostala lepa svota, s katero ozaljšamo svojo hranilno knjižico. Na zdar!

Iz Kronberga. Slabo vreme smo imeli v nedeljo, strašno slabo. Ali Orel je pogumen ptič, ki se slabega vremena ne zboji. Od vseh strani so dohajali telovadci in vkljub dežju smo odkorakali na telovadni prostor. In sreča nam je bila mila; cel čas telovadbe ni padla niti kapljica dežja. — Gledalcev se je nabralo zelo veliko, največ seveda domačih. Telovadba se je vršila dobro in v najlepšem redu. Pri prostih vajah je nastopilo 80 telovadcev, izvajali so vse štiri vaje gibčno in precizno, zlasti sta naravnost vzorno telovadila oba predtelovadca. Krasno je izpadla Moreška. Na drugo in na bradlji so se izvajale jako težke a tako lepo in elegantno, da je bilo veselje jih gledati. Vso slavnost pa je poveljevala impozantna vojaška godba. Svirala je med drugim tudi pet orlovskih koračnic, ktere je zložil in sam instrumentiral preč. g. vikar V. Vodopivec. Vsa slavnost se je naravnost krasno izvršila. Po telovadbi se je razvila prosta zabava, pri kateri je prepeval krasno domači moški pevski zbor.

Proti pijančevanju.

Sveta vojska se bo imenovalo protialkoholno društvo, katerega ustanovni občni zbor se vrši dne 4. avg. ob 10. uri dop. v prostorih S. K. S. Z. Vse prijatelje protialkoholnega gibanja v mestu in okolici opozarjamo na ta sestanek in vabimo nanj. Mnogo je pijančevanja in pijanskih razvad po Goriškem, zoper katere se bo boriti po svojem programu novemu društvu! Zato pozdravljamo z veseljem mladega socialnega, verskega in narodnega boritelja, ki bo nastal v novem društvu.

Alkohol v nemški državi. V Nemčiji se izda vsako leto okrog 3000 milijonov mark, t. j. 3600 milijonov kron za alkoholne pijače.

Zgodba iz šnopsarskega življenja. — Živel je nekje na Koroškem velikanski šnopsar. Danzadnem je častil in hvalil žganje. Nekega dne se ga je tako nalezelo, da se je zvrnil vznak kakor mrtev. Priskočil je nekdo v tistem hipu k njemu in ga polil z mrzlo vodo in dvignil na noge. Gugal se je naprej in prigugal v neki hlev, kjer je obležal poleg osla. Nato je vstal počasi, odkorakal dalje prav po »vojaško« in potrkal na neki svinjak, kjer so se mu gostoljubno odzvali in ga vsprejeli, da je prespal nekaj časa. Nato jo je ubral dalje, da pride na boljšo posteljo. A niso ga hotele noge nositi. Sedel je na kup kamenja ob cesti in tam zadremal. Iz spanja se pa ni več vzbudil.

Delavski vestnik.

Iz naše krščansko socialne delavske organizacije. Stevilke so puste; a često mnogo povedo. In te številke, ki jih navedemo danes o naši delavski organizaciji, povedo marsikaj. V Jugoslovanski Strokovni Zvezi se je organiziralo v 2 letih 2500 članov. V Prometni Zvezi je vpisanih

500—600 krščanskomislečih članov železničarjev. Istotako je izven Zveze nekaj samostojnih podpornih društev, ki štejejo nekaj tisoč članov. Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza šteje samo v Ljubljani nad 1200 članov in članic.

Nasproti tej naši organizirani delavski armadi stoji strokovno organizirana socialna demokracija, ki šteje 2900 članov. Največ izmed teh je med železničarji: 1200, med lesnimi delavci okoli 300, rudarji 300, ostali so med peki, kamenarji, zidarji, črevljarji, krojači itd. Med temi je tudi malo nad 200 delavk.

Že nad 25 let obstoji socialnodemokratska organizacija, ima svoj dnevnik, 5 strokovnih listov, plačane tajnike, agitatorje, ki neprestano letajo okrog in obdelujejo delavce in delavke zlepa in zgrda. A kljub vsemu temu, kljub terorizmu od strani socialne demokracije so vrste našega delavstva v kratkem času tako narastle. Zakaj? Ker je delavstvo splošno prezgodno in pretrežno, da bi verjelo in šlo na limanice hujšakem in ljudem, ki obljublajo nebesa na zemlji, a ustvarjajo pekel v zasebnem in javnem življenju, in pa ker oni ljudje pri nas, ki delajo za delavstvo, delajo iz požrtvovalne ljubezni, ker vedo, da je velika socialna dolžnost in da zahteva pravičnost pomagati zatiranim in trpečim slojem. Žalibog da je teh pri nas na Goriškem tako bore malo. Tu vendar je nujna potreba, da se smotreno in globoko zareže zopet brazda med delavskim ljudstvom, posebno med delavsko mladino, sicer bo socialna demokracija s svojimi agitatorji ribarila brez patenta in ujela obilo rib v svoje mreže. Zato je treba med delavstvo! Demokratizem vladaj v resnici in ne na jeziku! Duhovska in svetovna inteligenca, premišljaj to! Škof Kettler je nekoč dejal, da je postal delavec nezaupen tudi proti tistemu, ki mu prinaša pomoč; tako mu je zagrenil kapitalizem življenje. Zato je treba prestopiti njegov prag tretjič, če te je vrgel dvakrat iz hiše.

Deseturni delavnik na Francoskem je bil vsprejet v francoski zbornici dne 7. julija za veleobrtniška podjetja. Podjetniki so se nanj zelo jezili in ropotali v javnosti. To kaže, da je kapitalizem povsod enak in da niti v napredni Franciji ne pojmujejo ravno tako globoko delavskega varstva.

Zadružništvo.

Km. hranilnica in posojilnica v Prvačini bode imela 4. avg. po blagoslovu redni občni zbor s sledečim vspešnim: 1. Razlaganje računov. 2. Volitev načelstva in nadzorstva. 3. Slučajnosti. Zborovanje se bo vršilo v društvenih prostorih. Uljudno vabi odbor.

»**Kmečka hran. in pos. v Hudijužni**« bo imela redni letni občni zbor 11. avgusta ob 3. in pol uri pop. v društvenih prostorih. Vspored: 1) Poročilo o delovanju l. 1911. 2) Odobrenje letnega računa. 3) Volitev načelstva in nadzorstva. 4) Predlogi in slučajnosti. Načelstvo.

Gospodarska zadruga v Vrtojbi.

Po večini je krompir v goriški okolici že pobran. Med tem ko se je pred par te-

dni izvažalo z južne postaje 30—40 vagonov na dan, se ga zdaj okoli deset in še ta pride večinoma s Krasa in iz Furlanije. Med kmeti opažamo splošno zadovoljnost, izkupili so veliko več, kakor so upali, opomorejo se nekoliko od bede, ki jo je povzročila lanska slaba letina vsled suše.

Za tolik uspeh ima zaslugo edino »Gospodarska Zadruga« v Vrtojbi, to vsi kmetje priznavajo, tudi taki, ki niso njeni člani in so ji precej sovražni. Zadruga je še zelo mlada, deluje komaj par let. Člani so bili sprva samo kmetje iz Vrtojbe, bila je le nezaten trgovec s krompirjem. Lani je pritegnila k sebi tudi nekoliko članov iz bližnjih vasi.

Ako je hotela »Zadruga« svoj delokrog razširiti, je morala obrniti pozornost posebno na St. Andrež. Tu so imeli drugi trgovci svojo trdnjavo in na to so oni veliko zidali, kajti v St. Andrežu se pridela veliko krompirja in tudi dozori najbolj zgodaj. Že takoj, ko se je končalo lansko leto izkopavanje krompirja, vršil se je v St. Andrežu sestanek, na katerem je vodstvo Zadruga naslikalo posestnikom razne manjvredne trgovcev na škodo kmetu. Uspeh tega sestanka in poznejše agitacije je bil, da je pristopilo k Zadrugi okrog 50 boljših posestnikov. Trgovci so računali z nestanovitnostjo članov, imeli so tudi na svoji strani pičlo število prav dobrih posestnikov in nekatere važnejše osebe so bile Zadrugi precej sovražne. Letos so poskušali trgovci izpodkopati Zadrugi tla s tem, da so dražje plačevali krompir, včasih celo 1 krono pri kvintalu. Bati se je bilo, da nastane v Zadrugi kriza posebno v prvih dneh, ko je še cena visoka in bi vsakdo rad izkopal mnogo krompirja. Med tem ko so drugi kmetje lahko dražje prodajali in izkopavali vsak dan 40—70 kvintalov, so člani mogli komaj do 20, bilo je pač treba razdeliti na vse člane enako. Člani so res videli, koliko so drugi kmetje na boljšem, toda zavedali so se tudi, da kakor hitro ne bodo držali discipline, bodo morda v par dneh slano plačevali tistih par kron, katere bi bili prej več prejeli. Razen par izjem so se člani res uzorno držali tako, da je marsikdo pričakoval večjega boja, kakor je v resnici bil.

Uspeh discipline vidimo lahko iz tega, da je prišlo letos v deželo veliko več denarja kakor lani, čeravno je letos na Goriškem okoli 200 vagonov krompirja manj. Morda bi kdo mislil, da je višji ceni vzrok slabejša letina, toda temu ni tako. Bilo je že manj krompirja kakor letos, toda cena ni bila nikoli višja. Trgovci so pač delali s kmetom kar so hoteli. Saj še ni dolgo tega, ko se je izrazil nek trgovec, da lahko požvižga na Zadrugo; v par letih da pridejo vsi pod njegov klobuk, kakor piščeta pod kokljo. In ravno tisti je dejal, da ima kmet dovolj če prodaja krompir po 4 krone kvintal. Ako bi dražje prodajal, bi imel dobiček, preobjedel bi se in kdo bi potem obdeloval polje, saj že zdaj premanjuje delavcev. (Oni seveda niso imeli nikoli dovolj dobička.)

Zdaj je Zadruga glavni faktor na Goriškem trgu. Izvozila je mnogo več krompirja, ko vseh drugih enajst trgovcev skupaj. Izplačala je že do sedaj čez 400.000

kron. Mnogo trgovcev je že izpodrinila. Pokazali so se v začetku, ko pa so videli, da pridejo vprašanja od povsod skoraj le na Zadrugo so izginiti. Drugi bodo morda še životarili nekoliko let, ali dolgo najbrže ne. Najbolj je potisnjen v ozadje takozvani »Export (Bombg in dr.)«. Bil je še do lani glavni exporter, letos pa se je skoraj skrnil. Dotičnim trgovcem in njih agentom se pač pred par meseci še sanjalo ni, da bodo morali ob času izkopavanja krompirja tudi sami hoditi na polje. Nekaj je resnice na besedah, katere je pred nekoliko dnevi rabil znan trgovec: »Letos je trgovec kmet, kmet pa trgovec.« Na kmetih je ležeče, da se v prihodnje te besede še bolj uresničijo.

Prečastitemu g. novomašniku FRANJU ČERNIGOJU,

nekdanjemu prefektu, posvetil hvaležen
gojenec F. P.

I.

Dosegel že si prve cilje svoje,
postajo prvo svojega življenja
in kraj, kjer pot se nova ti začenja,
ki pelje Te v življenja nove boje.
Da Bog bi blagoslovil Tvoje znoje,
da nikdar ne okusil bi trpljenja,
o da bi k sreči, ki nikdar ne jenja,
peljale vse poti in steze Tvoje!
Če bo srce se pa kedaj kesalo,
ko boš med svetom bival dan in leto,
če bode v delu ti omagovalo:
Povzdigni glas svečan v molitev vneto
in srce Tvoje takrat bo spoznalo,
da vir vse sreče je — Srce presveto!

II.

A kadar bodeš na večer postal,
počiti htel od dolge se poti,
ko bodeš gledal na pretekle dni,
na setev zlato, ki si jo sejal:
Sadove tisočere boš spoznal,
ki so rodile Tvoje jih moči,
in blagoslov boš videl, ki rosi
na setev Tvojo . . . Srečen boš ostal
in k nebu dvignil takrat boš roké,
iz prs ti vzklikl bo slavošpev glasan,
molilo bode radostno srce:
»Oj pusti hlapca, ki končal je pot,
ki zvesto služil Ti je noč in dan,
zdaj v miru k sebi priti, o Gospod!«

Novice.

Imenovanje. Veličastiti gospod dr. Josip Ujčič, prof. boj. na tukajšnjem bogoslovnom učilišču, je imenovan za ravnatelja v Avguštiniju na Dunaju. **Mim u k temu imenovanju prav iskreno častitamo!** Zal nam je le, da nas zapusti, ki je bil tako rad pri delu v naši sredi tudi kot podpredsednik našega Kat. tisk. društva v Gorici.

Poročil se je v Gorici g. dr. Ivan Bratina z gdčno. Viktorijo Cigoj. Novoporočencema obilo sreče!

Protestni shod. Gospodarska zadruga za goriško okolico v Vrtojbi skliče za dne 28. julija ob 9. uri predpoldne na vrtu Jerasove restavracije protestni shod proti

krivičnemu postopanju goriškega magistrata z našimi kmetovalci na izvoznem trgu, proti raznim šikanam na izvoznem trgu posebno proti postopanju komisarja Resena. Vsi kmetovalci ki jim je njih lasten blagor na srečo, naj pridejo ta dan na ta shod, da bodo videli in slišali, kako postopa mestni magistrat s kmetovalci, ki redijo vso to laško gospodo!

Sv. mašniško posvečenje je prejelo danes zjutraj ob 7 uri v stolni cerkvi 18 bogoslovcev. Izmed teh jih je 11 za goriško nadškofijo, 5 za tržaško in 2 za poreško škofijo. Prvo sveto daritev bodo darovali v naslednjih krajih: Č. g. Ballaben Angel iz Brume dne 28. t. m. v Brumi; pridigoval bo monsignor dr. Brumat; č. g. Bregant Evgen iz Ločnika dne 31. t. m. na Barbani; č. g. Bregant Ivan iz Ločnika dne 4. avg. v Ločniku, prid. profesor Fogar; č. g. Črnigoj Franjo iz Ceste dne 27. t. m. v semeniški kapeli, na porcijunkulo pa bo opravil slov. sv. mašo v kapucinski cerkvi v Sv. Križu na Vipavskem; č. g. Dilena Rudolf iz Mariana dne 28. t. m. v Marianu, prid. profesor Valdemarin; č. g. Pastorichio Ivan iz Gradeža dne 28. t. m. v Gradežu, slavnostni govor bo imel monsignor profesor Castelic, rektor osrednjega semenišča; č. g. Plet Nikodem iz Ajella dne 7. avg. na Barbani; č. g. Sartori Henrik iz Mariana dne 4. avg. v Gradiški, prid. prof. Delfabro; č. g. Zanolla Nikolaj iz Staranzana dne 4. avg. v domači cerkvi, prid. veleč. g. E. Galupin; č. g. Zorzenon Peter iz Romansa dne 4. avg. v Romansu, pridig. dr. Tarlao; č. g. Falzari Ivan iz Mariana dne 4. avg. v Marianu, prid. preč. g. Viola; č. g. Lovisato Roman iz Trsta dne 28. t. m. v stolni cerkvi sv. Justa v Trstu, prid. dr. Plebi; č. g. Sfecich Ivan iz Momjana dne 4. avg. v Momjanu, prid. monsig. Sfecich; č. g. Ujčić Ivan iz Starega Pazina v Istri dne 28. t. m. v domači cerkvi, prid. prošt monsig. Kalac; č. g. Vascotto Jernej iz Izole dne 28. t. m. v Izoli, prid. profesor Štolfa; č. g. Žužek Franc iz Sv. Gregorja na Dolenjskem dne 4. avg. pri Sv. Gregorju, prid. č. g. akademik Snoj; č. g. Bressan Josip iz Ajella dne 28. t. m. v Ajellu, prid. prof. Fogar; č. g. Miniussi Agapit iz Ronkov dne 10. avg. v Ronkih, prid. dr. Barbieri.

Častitim gospodom novomašnikom želimo obilega blagoslova božjega pri njih delovanju v vinogradu Gospodovem!

Desetletnico nove sv. maše so obhajali v sredo v stolni cerkvi gospodje, ki so bogoslovne študije končali leta 1902. Zbrali so se sošolci iz štirih škofij. Slovesno sv. mašo je daroval g. profesor dr. Jos. Ant. Ujčić. Iz naše škofije so obhajali desetletnico č. g. Izaija Božič iz Kamnega. Andrej Štrekelj iz Ponikev. Franc Hliš iz Orehka in Vinko Vodopivec iz Kronberga.

Uršulinski zavod v Gorici, Nunska cesta 6, otvori s prihodnjim letom laško 5razredno ljudsko in 3razredno meščansko šolo z otroškim vrtcem. V notranji nemški šoli sta slovenski in italijanski jezik obvezna predmeta. Na željo dobe gojenke tudi izobrazbo v glasbi, slikanju, francoščini in pripravo k izpitu za vrtnarice, in učiteljice ročnih del. Dosežejo se dobri

učni vspehi. Za gojenke se skrbi vestno, imajo tečno, dobro hrano pri zmerni ceni. Natančneje pojasnuje samostansko vodstvo.

Kinematografi! Kolikrat smo že pisali o tem! In še vedno je potreba! Te dni so po mestu razobešeni neki plakati, ki vabijo občinstvo k večernim prireditvam s pristavkom: Z oblastvenim dovoljenjem vstop dovoljen le odraslim! Da se pri teh predstavah ne predstavljajo kake nedolžne stvari, si lahko sami mislimo! Oni plakat z dotičnim besedilom pa gotovo pripomore do tega, da postanejo ljudje še bolj radovedni in posledica je, da se k takim večernim predstavam ljudje kar derejo. Mi vemo pa, da hodijo k takim večernim predstavam tudi popolnoma nedorasli ljudje! Da se to dogaja, ni v interesu občne blaginje! Zato pozivljamo policijo, da prepove sploh take nemoralne predstave, kakor tudi izobešanje takih plakatov, ki merijo na vzbujanje raznih nelepil čednosti. Na Dunaju in po drugih mestih so celo prepovedali take predstave, v katerih se kažejo razni roparski napadi in poboji. Pri nas pa se ne dovoli samo tega, temveč celo prirejanje takih večernih predstav! Policija naj bi vendar enkrat napravila temu kratek konec!

Kat. nar. dijaštvo ne priredi, kakor je bilo zadnjič omenjeno svojega sestanka v Gorici dne 30. in 31. julija, temveč nepreklicno v dneh 17. in 18. avgusta.

Na Porcijunkulo v Sv. Križu 2. avgusta bo imel v samostanski cerkvi v Sv. Križu ob 10. slovesno sv. mašo č. gosp. novomašnik Fr. Črnigoj. Slavnostni govornik bo č. g. p. Bonaventura.

»Soča« je zagazila s svojimi oglasi v beznico, kjer se natihoma valja že od nekdaj. Upala je uvesti nov šport za svojo obrt in sebi otvoriti vir dohodkov potom kupčije s človeškim mesom. Toda ko je bila temu primerno od naših listov zadnjikrat označena, pa se je zbala posledic in jokavo kriči, potegnjeni ste. Poznamo predobro vso umazanost in vse prostaštvo, ki se zbira krog nesramnice, da bi ne znali ceniti izgovora, h kateremu se je tako neumno zaletela. **Kajti ž njim je v polnem obsegu vse še bolj priznala!** Pa še hujše bo kričala: potegnjeni ste, ko bo začela izpoznavati izvrševanje našega poziva: **bojkot nesramnici!**

Prvi nabor po določenih nove brambne postave. Ker bodo letošnja novačenja precej pozno izvedena, bodo takoj pri novačenju tudi potrjenemu mladeniču naznanili, h kateri četi da je potrjen in dobe potrjenici, izvzemši nadomestnih rezervnikov, pozivnico, kdaj in kje da prično služiti. Enoletni prostovoljci bodo letos nastopili vojaško službo 10. oktobra; k vojni mornariči asentirani vojaški novinci nastopijo vojaško službo 25. novembra, vsi ostali rekruti izvzemši nadomestnih rezervnikov pa 15. oktobra. Nadomestni rezervniki bodo pozvani pod orožje pozneje, najbrže spomladi. V Avstriji bo prideljen eno leto vsaki četrti mož, dve leti pa vsaki peti mož k deželni brambi. Na Tirolskem in Predarlaskem bo prideljen deželni brambi eno

leto vsak tretji, tri leta pa vsak četrti mož. Na Ogrskem bo prideljen deželni brambi dve leti vsak četrti, eno leto pa vsak peti mož.

Na delo za »Novi čas«! »Domoljub«, politično katoliško glasilo na Kranjskem, je praznoval pred kratkem svojo 25letnico. V letošnjem letu je naraslo njegovo število od 24.000 na 29.000, torej za 5000. Prijatelji naše organizacije in misli na delo, da se njegovo število čim bolj pomnoži! Vse za dober tisk!

Iz Egipta nam piše č. p. Beningen Snnoj nasleden dopis, ki znači kako potrebna je bila ustanovitev družbe sv. Rafaela.

Iz Kahire. Z veseljem pozdravljam novoustanovljeno podružnico Rafaelove družbe v Gorici. Dosti dela bo imela pri naših izseljenkah v Egipt, zlasti na jesen, ko se najboj selijo iz domovine. Pa tudi za nadaljno skrb in varstvo Slovenk se bo moglo zdaj več storiti, pazila bo na nje podružnica sv. Rafaela. V Egipt priti ni ravno težko nobeni Slovenki, toda tukaj ostati poštena, to je veliko težje nego doma. Treba je skupnega sodelovanja v ta namen; zlasti stariši v domovini morajo v prihodnje vestneje paziti, kako žive njih hčere v Egiptu. Mnogokrat jih varajo njih hčere same z neresničnimi sporočili. V prihodnje jim bo pa lahko podružnica priskrbovala prava in resnična obvestila. Torej na skupno delo za varstvo Slovenk v Egiptu! — Dne 14. t. m. je za legarjem umrla v Kahiri poročena Slovenka Evgenija Kreševan doma iz Gradišča. N. p. v m.

Liberalni učitelji so lahko ponosni na svoje glasilo. Noben list na Slovenskem ni do sedaj tako podlega sumničenja vrgel učiteljstvu v obraz kakor »Soča« s svojim oglasom. Tisto številko si liberalni učitelji lahko denejo v arkiv. — Pa se bodo vse eno zatekali vanjo; pa jo bodo vseno še naročali; pa bodo vse eno zajemali iz nje navodila, za vzgajanje mladine, pa bodo vse eno stare nadzornike v nji proslavljali, nove pa podlo napadali. »Soča« pa proglašča v svojih oglasih, da so med njimi — liberalnimi učitelji namreč — taki, ki so pripravljeni, same sebe prodajati! Fej! —

In tako nezaslišano umazanost naj bi fino zavračali? Fino bi se moralo nastopati s somišljeniki, ampak s kanaljo se ravna, kakor je pač človek po svoji dostojnosti prisiljen ravnati s — kanaljo! —

Dopis iz okolice. Toliko slavljene velikonečne pirihe smo vdobili v obliki okrožnice Trgovsko obrtne zadruge. Tisoč trpinov nas je obsojenih plačati do konca tega leta po 300 kron drugiče nas bodo rubili.

V naši mali občini je doletela ta »sreča« 30 družin, ki so se vdolžile že leta 1902—1905 in plačale ves dolg s slanini obrestni. Zdaj pa moramo plačati znova ves dolg in to samo za prve potrebe. — Če se vse po sreči izteče — če se namreč vse premoženje po najvišji ceni proda in č plača v s a k do konca leta Judežev groš — 300 K.

Drugače se podvoji ali potroji ta svota!

Da smo siromaki vsi, ki smo tam iskali pomoči, to ve vsakdo in dvomljivo je, ali nam sploh kdo zdaj zaupa na naše imetje 300 kron. Toda biti mora, tako pravi okrožnica. Ali Vas ni bilo groza, ko ste z našimi žulji uganjali orgije po Kahiri, Aleksandriji, Moskvi, Petrogradu, plačevali za eno večerje 600 K, za 1 kavo 16 novčičev, napitnine pa celo krono? To ste gospodje, ki ste povzročili sedaj bedo nebroj družin!

Vprašamo Vas? Zakaj nas niste opozorili ko smo Vas izplačali li želimo biti udje naprej, li odstopni od Vaše polomene banke. Mi vsi niti vedeli nismo, da smo prizadeti, in nikdar bi Vas ne prašali če ste imeli še tako velike dobičke. Ker te bi sami shranili. A zdaj vratolomne skoke, a vedeli nismo reve, da tregamo naš obstanek. Tako se mori nedolžne ljudi.

O p. u r e d.: Nikakor se ne veselimo tega dopisa, a ga moramo kljub temu priobčiti, da naše ljudstvo zve, kaj ima pričakovati od liberalizma v gospodarskem oziru. Koliko nedolžnih ljudi bo moralo sedaj šteti svoj zadnji vinar, da se liberalnim upnikom-bogatašem napolni njih žep s krvavo zasluženim denarjem našega revnega kmeta. Tu vidimo poguben upliv liberalnega gospodarstva! Naše ljudstvo ne bo našlo pri liberalcih nikdar rešitve ali pomoči! Nasprotno! Liberalni prvaki iščejo za svoje bankrotne žepe rešitve in pomoči pri ljudstvu. In žalibog, da je sedaj marsikdo vsled svoje lastne kratkovidnosti primoran šteti magari svoj zadnji vinar tem liberalnim prvakom, ki so preje ljudem obljubovali nebesa na zemlji! Res je to žalostno, a moralo je priti, da ljudje spoznajo najhujšega sovražnika v svoji sredi: slovenskega liberalca!

Izpuščeni iz preiskovalnega zapora so gospa Karolina Faganeli iz Mirna, njen 17letni sin Janko in bivši knjigovodja tvrčke Faganeli Rafael Vuga. V zaporu so ostali še ostali sinovi Faganelovi in tam se nahaja tudi bivši prokurist tvrčke Ivan Komidar, ki je bil napravil ovadbo proti Faganelovim radi goljufije in kride.

Brata Kocjančič iz Podgore sta tudi izpuščena na svobodo.

Občinski zastop solkanski se je zadnje sredo sestavil tako le: Vuga Josip župan, Oblokar Ivan 1. podžupan, Gorjan Anton 2. podžupan, Gabrijelčič Anton 3. podžupan, Gasperšič Jože 4. podž., Lenassi Otto 5. podž., Komel Jakob iz Kromberga 6. podžupan, Širok Fran Loke 4. podž., in Drašček Josip 8. podžupan. Razen dveh so vsi iz Solkana.

Olajšava pri pisemski pošti z Egiptom in Sudanom je nastopila od dne 1. julija t. l. naprej. Poštni naredbeni list št. 80. z dne 26. junija naznanja, da se plača sedaj za vsakih 20 gramov težko pismo samo 10 v.

Občinske volitve v Mostah pri Ljubljani so se vršile zadnje nedeljo. Zmagali so kandidati S. L. S. v vseh treh razredih. Do sedaj je bila občina v liberalnih rokah.

Kostanjevica dne 23./4. 1912. Velika nesreča se je pripetila pri nas v mlinu gospoda Martina Novak posestnika mlinarja

in trgovca bičev. Ko je neki pas pri mlaticu Novak hotel popraviti na eno kolo, ga je pas prijel in ga omotal okoli osi; vsled velikih telesnih poškodb je bil kmalu mrtev. Pokojnik je bil zvest pristaš S. L. S. Nesrečni družini naše sožalje, a mir njegovi duši!

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu se prične celoletna in zimska šola novembra meseca. Za kranjske mladeniče je razpisanih 36 prostih mest. Plačujoči učenci plačujejo v letni šoli 300 K, v zimskem tečaju pa 150 K. Nekolkovane prošnje je poslati ravnateljstvu imenovane šole do 15. septembra t. l. Tam se dobe tudi natančnejša pojasnila.

Deželni odbor goriški je poslal vsem županstvom Vipavske doline sledečo okrožnico: »Namen je uživotvoriti avtomobilsko zvezo med Gorico in Postojno; ki bi bila v upravi države. Le-ta pa bi ustanovila avtomobilsko zvezo le tedaj, ako bi prizadete občine ali kdo za njih sprejel poročilo, da bo črta aktivna. V ta namen se je c. kr. poštna direkcija v Trstu obrnila do podpisanega odbora z vprašanjem, ali bi ne bila voljna dežela sprejeti poročilo za morebitne izgube, ki bi jih imela ta zveza. Deželni odbor tega ne more storiti, ker spada stvar v pristojnostni delokrog dež. zbora. Vabi se za to županstvo, da predloži to zadeva v starešinstveno sejo in o sklepu poročila dež. odbor. In tako se prepotrebna avtomobilska zveza bolj zavlačuje. Prav hvaležni bi bili našim gg. poslancem, če bi to zadevo pospešili!

Razglas. Prve dni maja meseca t. l. so se ustanovili na deželni kmetijski šoli gospodinjski tečaji, ki jim je namen vzgojiti dobre gospodinje. Vsled tega so se sprejele v tečaj le hčerke kmetovalcev, ki so udeležne raznih panog ljudskega pouka, potrebnega gospodinji v družinskem krogu in na kmetiji. Opozarjajo se vsi, ki se za to zanimajo, da morejo posetiti tečaje vsak drugi in zadnji četrtek mesecev julija, avgusta in septembra od 9. ure predp. do 6. ure pop. Posestniki naj se predstavijo voditeljici.

V Št. Andrežu začne poslovati nova pošta s 1. avgustom. Poštni urad se bo nahajal v Budalovi palači.

Socialna demokracija ima v nedeljo v Podgori svoj praznik. Pili bodo, vpili in plesali. Zakaj? Rdeči plakati trdijo, da gre za njih glasilo »Zarjo«. Uboga »Zarja«, ki ji je treba z veseljami kuriti, da ne ugasne. Dvomimo, da jo bodo rešili ali pomnožili na ta način!

Deželna bramba se pomnoži za 19 pehotnih polkov po tri bataljone. Ta pomnožitev bo izvršena v treh letih.

Požar. V noči od sobote na nedeljo je pogorela žaga Alojzija Mrevlje v Vitovljah nad Šempasom. Kako je nastal ogenj, se ne ve. Čeprav je bil pogorelec skoro zadostno zavarovan, vendar je zanj ta nesreča zelo občutljiva, ker je pogorel v dobi treh let že drugič.

Novice iz Berij pri Gorjanskem. Pri nas se je vršila volitev županstva dne 16. t. m. Ivoljeni so za župana Franc Kokoravec iz Tubelj, za prvega podžupana Jožef

Bandelj, Kregolišče, nato še Fr. Markužo, Kreglišče in Jožef Rabula iz Berij. Vsi so zavedni katoliški možje, od katerih upamo, da bodo skrbeli za blagor vsega domačega ljudstva. — Pri nas bomo imeli letos zelo slabo letino, fižola bo morda kaj več kot polovica lanskega pridelka ravnatako je tudi s krompirjem. Sicer smo imeli 21. t. m. blagodejen dež, ki je pa bil pomešan s sodro, katera je trtam zelo škodovala; ker trta že itak ne kaže dobro, bomo imeli letos slabo vinsko letino. Edino sena, hvala Bogu, imamo mnogo; stari ljudje pravijo, da ga ni bilo toliko sena, že davno let. Ljudje so napolnili že skoro vse prostore s senom.

Novice iz Lokavca. Nesreča: Desno roko je odrezala žaga 12-letni deklici M. Vidmar iz Lokavca, ko je neprevidno stala pri stroju za žaganje desk. — Že zopet je šlo 10 mož in mladeničev od nas v Ameriko, nekteri od njih že vdručič. Sicer ne pomaga po toči zvoniti, ker spoznanje pride prepozno: Ameriko najde tudi doma, kdor zna varčno, trezno in pametno gospodariti.

Sempolaj. V sredo smo pokopali 76-letnega starčka Antona Škrk iz Trnovce št. 4. — Bil je mož skozi in skozi kršč. značaja. Kot kristjan je živel in kot tak je tudi umrl. Pokoj njegovi duši!

Nabrežina. Nagla smrt. Ivanka Gulič, mlada gospodinja, je pripravljala v torek ravno večerjo. Kar jo obide slabost, pade pri mizi na tla in izdihne. Vsaka pomoč je bila prepozna. Bog nas reši nagle in neprevidene smrti.

Ob času evharističnega kongresa se bodo tudi po Slovenskem vršile gotovo kake cerkvene slavnosti n. pr. procesije. Pri takih slavnostnih prilikah se rabi veliko topičev in drugih umetalnih ognjev, ki jih izdeluje naš domači pirotehnik g. F. Makuc.

Velik požar v Londonu. V trgovskem delu mesta je zgorela celuloidna tovarna. 12 deklet je zgorelo, 5 težko ranjenih so prepeljali v bolnišnico, od teh sta dve umrli spotoma. Izhod iz delavnice je bil s plameni zaprt, deklice so bežale na streho. — Obupno so klicale po rešitvi, a nihče jim ni mogel pomagati. Velika množica gledalcev je z grozo opazovala, kako je eno deklet za drugim izginilo v plamenih.

Umor meniha. V samostanskih gozdovih pri Harkovu je presenetil neki menih več kmetov, ko so kradli drva. Kmetje so planili na meniha in ga umorili na bestialen način. Truplo so nato vrgli v nek potok, kjer so ga tudi našli. Pet morilcev so že zaprli.

Cela družina umorjena. V Tateresku na Rumunskem je bila v noči 16. t. m. umorjena cela družina župnika Nanescu. Eden izmed prijatih morilcev, po imenu Dulegesu, je izpovedal, da je udrl ponoči s svojim očetom in starejšim bratom v župnišče. Vsi trije so imeli ostro nabrušene sekire. Ubili so najprej župnika in njegovo ženo, nato pa njujinih sedem otrok v starosti od 1 in pol leta do 10 let. Grozni čin so izvršili, ker so izgubili neko pravdo proti župniku.

Poulični boji z banditoma. Dne 21. t. m. sta dospela iz Rusije na gališko postajo Szakosov dva znana bandita; na kolodvoru so jih čakali avstrijski policaji, ki so bili obveščeni o prihodu banditov. Koj ko sta prišla bandita na postajo, so ju policaji odvedli na policijski komisariat. Med potoma sta se pa bandita iztrgala iz rok policajev in zbežela. Ker so ju začeli policaji zasledovati, sta začela bandita streljati na zasledovalce. Oddala sta 400 strelcev. Eden policaj je bil tudi nevarno ranjen. Ko sta pa videla, da ne opravita ničesar, sta namerila samokrese na se; eden je bil koj mrtev, drugega so pa nevarno ranjenega odpeljali v bolnišnico. Temu zadnjemu upajo, da ohranijo življenje.

Strašno neurje v Ameriki. V Novadiji (Amerika) je napravil vihar strašno škodo. Mesti Mazuma in Sewentoughs sta uničeni. Dozdaj so dobili 30 mrličev. Več sto prebivalcev pogrešajo. Ker se je utrgal tudi oblak, je poplavila reka Humboldt okolico.

Neverieten in grozen zločin se je dogodil pretekli petek v Št. Jerneju na Kranjskem. 14 letni fantič A. Kopitar je s kladivom umoril 13letno Angelo Hrastar. Prizadjal ji je pet smrtnih udarcev. Nato jo je še oskrnil.

Sneg je te dni pobelil v gorenji Italiji okolico Comskega jezera.

Veliki gozdni požari pri Opčini. Pri Opčini so 15. in 16. t. m. dvjali veliki gozdni požari, ki so uničili več tisoč kvadratnih metrov mladih nasadov. Bržkone je kdo zažgal iz zlobe.

Dijaška miza. Jos. Milanič-Vodopivec, Kanal 10 K.

Za »Slov. dijaško zvezo« so darovali: Gg.: Karol Bunc, nadoficijal Komen 5 K; Josip Fon, poslanec 20 K; Ivan Brezavšek, katehet Tolmin 3 K; Sedej, Levpa 2 K; Blaž Grča, Šempas 5 K; Fr. Franke, Osek 5 K; Teod. Hribar 10 K; Jos. Pavletič, stolni župnik 2 K; Ludvik Kumar, žup. Biljana 6 K; Iv. N. Murovec, dekan, Črniče 5 K; Ign. Valentinčič, dekan Komen 5 K; France Pahor, katehet Komen 5 K; Kristof Tomšič, vikar Ponikve 5 K; Ign. Leban, žup. Batuje 2 K. Vsem najiskrenejša zahvala!

Zgodovina katoliške cerkve. Spisal dr. Anton Medved. Cena vezani knjigi 3 K. — Zgodovina katoliške Cerkve, ki jo je spisal dr. Anton Medved, je prvo v slovenskem jeziku sestavljeno delo te vrste, ki se ne bo samo v naših srednjih šolah (VIII. razred) s pridom uporabljalo, marveč bo vsakemu izobražencu prav prišlo. Pisatelj je kot dober zgodovinar že davno znan, knjiga pa, ki jo imamo predseboj, je v vsakem oziru vzorna. Dasi so posamezni odstavki kratki, so pa jedrnat in mikavno pisani; zgodovinske dobe se opisujejo objektivno, po najveljavnejših in najnovejših virih, vsi dogodki se predočujejo plastično, verske, kulturne, znanstvene in umetnostne razmere so živo opisane, posamezne osebe označene tako krepko, da se vtisnejo za vedno v spomin. Zlasti so dobro slikane cerkvene razmere med Slovenci; tako stare kakor srednje-

veške in moderne razmere so vseskozi pogojene. Razun dijaka se bo tega dela lahko v največjo korist posluževal duhovnik, ki bo v tem delu kratko, a precizno našel vedno zanesljivega materiala, kadar bo hotel opisovati rast, boje in zmage svete Cerkve tekom človeške zgodovine. Enako bo služila knjiga laiku, predavatelju, govorniku, etc. etc. — Naroči se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Konec skrbi bo dne 1. avgusta t. l. za tistega, ki naroči turško srečko v korist Slovenski Straži na mesečne obroke po 4 krone 75 vin. in ž njo zadene glavni dobiček 400.000 zlatih frankov. Za nameček pa zamore zadesi tudi še dne 18. novembra t. l. 5000 kron vreden dobiček s srečko Slovenske Straže v korist revnim otrokom, ki se vsakemu naročilu popolnoma zastoni priloži. — Pojasnila daje g. Valentin Urbančič, Ljubljana.

Trst in Istra.

V Gosposveto na Koroškem je poromalo te dni 750 romarjev Slovencev iz tržaške škofije.

Slovenska in hrvatska isterska duhovščina je imela 24. in 25. t. m. v frančiškanskem samostanu v Pazinu važen sestanek o zadružništvu. Na sestanku je govoril tudi dr. Krek.

Umrli je dne 25. t. m. pri Sv. Antonu pri Kopru g. Ivan Križman, oče g. Josipa Križman, župnega upravitelja v Tajanu pri Pazinu. N. v m. p.!

Mačkovlie. V »Eđinosti« napada nek dopisnik iz Doline g. kaplana, češ, da je prišel v Dolino šele pred enim letom in da je obljubil, da se ne bo mešal v politiko, sedaj pa, da hoče vpeljati pri nas »kranjski prepirc«. V takem tonu govori dop. v imenu vseh Dolinčanov, Mačkovljanov Prebenžano itd. Pravi tudi da ne bodo več kaplana poslušali in vbogali, ker je premlad. Mi Mačkovljani pa prašamo onega dopisnika, kedaj smo mi dovolili pisati v imenu vseh prebivalcev!? Mi izjavljamo, da spoštujemo in ljubimo našega g. kaplana in druge duhovnike ter protestiramo najodločneje proti dopisu v »Eđinosti«. V dotičnem dopisu, se oni dopisnik hvali, da dela njegova stranka za razširjanje izobrazbe. Mi ga pa vprašamo: kakšna izobrazba je ta, če se po noči pijančuje in rogovili? Namesto k maši, gredo raje v gostilno pit! Res, je to lepa izobrazba! G. kaplanu pa kličemo: Bog ga živi med nami še mnogo let zdravega in veselega v blagor našega ljudstva!

Polom v Pulju. Zadnje dni je sodna oblast dala aretirati še tri take može, ki so hoteli povečati svoje premoženje na račun puljske mestne občine. Sedaj sedi v zaporu 27 kamoristov, ki s strahom pričakujejo dan sodbe. Govori se tudi, da je zapleten v te nečedne razmere tudi prejšnji župan dr. Vareton in celo tudi deželni glavar Rizzi. Če je to res, se bo izvedelo kmalu.

H. Druzovič: Lira. Moški zbori. Srednješolska pesmarica. I. zvezek. Cena kron

1,70, vez. K 2,20. II. zvezek. Cena K 1,80, vez. K 2,30. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Prav dobro urejena pesmarica prinaša v prvem delu najpotrebnejše iz splošne glasbene teorije, nudi obilno število kaj primernih eno-, dvo-, tri- in štiriglasnih pevskih vaj, v drugem obsežnejšem delu pa obsega 57 za mladino in tudi sicer za izobraževalna društva jako prikladnih in ne težkih moških zborov. Nekaj novega, kar smo do sedaj večinoma pogrešali v takih zbirkah, so lepe narodne, pa ne le slovenske, ampak tudi razne druge slovanske in neslovanske narodne pesmi. Pesmarico priporočamo. To je najobširnejša in naicenejša zbirka moških zborov, ki bo posebno našim društvom prav dobro došla.

Slov. Straža potrebuje pomoči!

V. Znidarčič & dr.

stavbena tvrdka

v GORICI VIA MATTIOLI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst izljuje tudi Wesfal-trope patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221. Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja z vedno isto temperaturo.

Podpisani

JOSIP MOLAR,

gostilničar na Senenskem tugu v Gorici u'judno nanjam p. n. občinstvu v mestu in na deželi, da se preselim

s 1. avgustom t. l. v dobro znane gostilniške prostore

„Pri Belem Zajcu“

v Nunski ulici v Gorici, kjer b dem točil domača vina in stregel z dobro kuhinjo.

Za obilen obisk se priporočam udani **JOSIP MOLAR**

Zahvala

Podpisana se najtopeje zahvaljujem „Vzajemni zavarovalnici“ iz Ljubljane, ki mi je potom svojega glavnega zastopnika g. Drag. Starca popolnoma izplačala celo zavarovano svoto mojega pogorjenega poslopja v kljub temu, da nisem izvršila svoje dolžnosti. Za to toplo priporočam ta dobri domači zavod.

Kal, dne 22. junija 1912.

Ama'ija Gorjup.

»Slovenska Straža« v Ljubljani želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani.

Vid Rojic v Gorici,

Raštelj št. 23

priporoča svojo krojaško delavnico, posebno čast. duhovščini za talarje in v to stroko spadajoča dela.

Kdor noče verjeti, naj se prepriča, da ukup najboljše in najceneje: ure, srebrnino, zlatenino, šivalne stroje vseh sistemov, orkestrijone in druge predmete vse z garancijo pri urarju

M. ŠULIGOJ v Gorici Barriera 43

blizu drž. kolodvora v lastni hiši.

Vsa popravila izvršuje točno, solidno in po najnižjih cenah.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu št. 6 — Gorica priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah.

Edina zaloga najboljših
sesalk za gnojnice

navadnih in raztezajočih od
3 m do 4.80 m. Cene od
50 do 80 K.

Razpršilnike vsake
vrst od 4 do 12 K.

Pinter & Lenard

v Gorici, Raštelj št. 7 -- 8.

Primarij dr. Ant. Brecelj

se je vrnil in sprejema na svojem

novem stanovanju

Gosposka ulica (Via Giosuè Carducci) št. 6

ob navadnih urah.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi. Prosi se mal vzorec prinesiti ali poslati.

Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

Naznanilo.

Družinsku Hišo z lepim vrtom je v prav lepem kraju na prodaj v Gorici oddaljena 7 minut od Travnika. Kdor prej pride, prej melje! Poizvé se v upravništvu tega lista.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Prodajalna Katoliškega tisk. društva v Gorici

se je preselila in se nahaja sedaj

Montova hiša, Gosposka ulica št. 2.

Priporoča se toplo za obilen obisk.